

Розділ 1

Спущена шина

Це сталося в понеділок. Понеділки ніколи не провіщали Джорджеві нічого доброго. Він стояв на під'їзній доріжці біля дому, дивився на свою машину і роздратовано хитав головою. Не те щоб він був здивованим, ні. Невезіння, наче чорна хмара, переслідувало його все життя, і було б дивно, якби сьогоднішній день відрізнявся від інших. Колесо було спущеним, обличчя Джорджа — змарнілим. «Тільки не сьогодні!» — не стримався він, відкриваючи багажник лише задля того, щоб побачити іншу діряву покришку.

В голові чоловіка звучав голос дружини: «Розберися з цим, Джордже. Одного дня ти дуже шкодуватимеш, що не придбав змінну покришку».

«Чому вона завжди має рацію?» — роздратовано подумав він. Раптом згадавши про сусіда Дейва, Джордж побіг вулицею вниз подивитися, чи поїхав той вже на роботу. Дейв також працював у центрі міста, і Джордж сподівався впасти йому на хвіст.

Сьогодні запланована важлива зустріч із колегами, і запізнюватися не можна. Не сьогодні. Тільки не сьогодні. Джордж вмастив кулаком кудись у повітря, побачивши,

що машини сусіда на під'їзній доріжці немає. Та і з якого дива їй тут бути? Не з його щастям на таке сподіватись.

Піт заливав очі, коли він біг додому. Зупинившись перед будинком, Джордж дістав свій мобільник і довго витріщався на екран, намагаючись пригадати, кого з колег він міг би попросити допомогти. Думай, Джордже, думай!

Але він не пригадав жодної людини, яка б зголосилася його підвезти. Єдиний вихід полягав у тому, щоб звернутися до дружини, хоча вона — остання, у кого він хотів би просити допомоги.

Джордж зайшов до будинку й одразу почув звичний шум: по кухні стрибало цуценя, а дружина намагалась нагодувати дітей, перш ніж відвезти їх до школи. Джордж зазирнув на кухню. Діти побачили його й одразу закричали:

— Татку, привіт!

Донька зістрибнула зі стільця, підбігла і щосили обійняла його ногу.

— Я люблю тебе, татку, — вимовила дівчинка, в якій Джордж ледве впізнавав свою доньку.

Син радісно запитав:

— Тату, пограємо в баскетбол?

Джордж із соромом зазначив, що діти дивляться на нього, як на знаменитість, що дивом опинилася в їхньому будинку. Вони жадають, щоб він приділив їм хоча б секунду свого часу, хоч трішечки уваги, але все, чого хоче він сам, — це побути на самоті, в тиші.

— Ні! — вигукнув Джордж. — Хіба сьогодні вихідний? Мені треба їхати на роботу. Трохи помовчіть, поки я поговорю з мамою. Люба, в мене спустило колесо, а я

сьогодні маю вкрай важливу зустріч. Можна взяти твою машину?

— А що трапилось із запасною покришкою?

— Ну, звісно ж... Ти не могла не спитати. Я забув її при-
дбати, — зізнався Джордж.

— Прикро, але нічим не можу допомогти. Я маю від-
везти дітей до школи, звідти поїхати до стоматолога, по-
тім показати цуценя ветеринару, а пізніше відвідати бать-
ківські збори. Продовжувати? Ти не єдиний, в кого сьо-
годні важкий день, але, як завжди, поводишся так, ніби
ти — пуп землі, хоча на моїх плечах — і будинок, і вся
родина. Якщо я віддам тобі машину, то не зможу впора-
тися зі *своєю роботою*, Джордже.

Авжеж, це було справедливо. За роки сімейного життя
дружина навчилася швидко знаходити вагомні аргументи в
будь-яких суперечках.

— Я розумію, але, спізнившись на цю зустріч, ризикую
взагалі втратити роботу, — не здавався Джордж.

Поки подружжя сперечалося, п'ятимісячне цуценя
по-своєму демонструвало любов до хазяїна. Воно стриба-
ло навкруги й лизало Джорджа в усі місця, куди дістава-
ло, аж поки чоловікові це остаточно не набридло, і він не
відтягнув песика до передпокою.

— До речі, нагадай мені, навіщо ми взагалі завели цьо-
го собаку? Нам що, бракувало труднощів? — Джордж
роздратувався не на жарт.

— Мило. Дуже мило з твого боку, — мовила дружи-
на після того, як донька заверещала: «Татко не любить
Семі!» та розплакалась.

— В мене немає на це сил, — видихнув Джордж.

— В тебе ні на що немає сил, — дружина нанесла ос-
танній, найвлучніший удар.

— Просто підкинь мене до роботи, після того як від-
везеш дітей, — втомлено пробубонів Джордж. — Може,
я ще встигну на зустріч.

— Я не маю на це часу. Ти що, зовсім мене не слухав?
Якщо я підвезу тебе до роботи, то потраплю в затор на
зворотному шляху, і тоді пиши пропало. Весь день піде
псу під хвіст. Чому б тобі не поїхати автобусом? До зупин-
ки лише півтора кілометра.

— Автобусом? Ти жартуєш? Автобусом! Востаннє я
їздив автобусом... уже не пам'ятаю коли. Хто взагалі ними
їздить? — Джордж украй розлютився.

— Ось ти й поїдеш, — відрізала дружина.

— Чудово, — наостанок огризнувся Джордж, схопив
сумку та стрімголов вилетів на вулицю, якою мав пробігти
до автобусної зупинки більше кілометра.

Двері автобуса номер 11 відчинилися навпроти пала-
ючого спітнілого обличчя Джорджа саме тоді, коли з його
рота вилетіло останнє знайоме йому нецензурне слово.
«Дивно, — подумав він, — невже я встиг? Невже хоч
цього разу пощастило?».

Джордж зайшов до автобуса й одразу зустрівся погля-
дом із водієм. Це була жінка з найяскравішими очима й
найширшою усмішкою з усіх, які він коли-небудь бачив.

— Доброго ранку, любий! — бадьоро привітала його
жіночка.

Джордж щось рикнув у відповідь і плюхнувся на пер-
ше-ліпше сидіння, подумки додавши: «якби воно було
добрим».

Жінка не зводила з Джорджа очей, дивлячись у дзеркало заднього виду.

«Чого вона витріщається? Я ж заплатив за проїзд», — думав він.

У дзеркалі він бачив, що широченна усмішка не сходить з обличчя жінки ні на мить, і гадав, чи вона взагалі буває серйозною. А може, вона просто забула, що сьогодні понеділок? Бо ж ніхто, перебуваючи у здоровому глузді, не радіє по понеділках.

— Куди їдеш? — запитала вона.

Джордж озирнувся в пошуках людини, до якої зверталася жінка, потім показав пальцем на себе і здивовано запитав:

— Хто? Я?

— Так-так, сонечко. Просто я ніколи не бачила тебе у цьому автобусі, а я знайома з усіма своїми пасажирями.

— На роботу. Працюю в компанії «НРГ». І я дійсно раніше не їздив на вашому автобусі.

— Зрозуміло. Це та будівля з величезною лампочкою на даху?

— Так. Ми виготовляємо лампочки, — відповів Джордж, шкодуючи, що не взяв із собою газету, в яку можна було би втупитись.

— То що сталося? Чому сьогодні ти поїхав автобусом? — не вгавала жіночка.

— Колесо спустило, — відказав Джордж. — Не люблю їздити автобусами, але сьогодні на роботі важлива зустріч, тож я не маю вибору.

— Ну, що ж. Тоді просто розслабся і ні про що не турбуйся. Може, тобі й не подобається їздити автобусами,

але цей автобус — не такий, як інші. Це *мій* автобус, і, запевняю, тобі сподобається сьогоднішня поїздка. Мене звати Джой¹. А тебе?

Джордж пробубонів своє ім'я, сподіваючись, що на цьому розмова й закінчиться. Його тон демонстрував нехоть як до світських розмов, так і до простих повсякденних дій. Навіть у свої найкращі дні Джордж не любив порожньої балаканини, а сьогодні його тим паче дратувало спілкування з водієм автобуса, яка, здавалося, випила зранку на п'ять філіжанок кави більше, ніж потребує звичайна людина для пробудження. Хм, Джой. Проте це ім'я їй дуже пасувало, адже на обличчі Джой він бачив те, чого так бракувало йому самому. Джордж не міг пригадати, коли востаннє був радісним. А вона — вона, здається, взагалі не відала, що таке печаль. Інакше й не може бути, якщо твоя робота — лише керувати автобусом і всміхатися пасажирам. «Звісно, вона усміхається мені, як і всім іншим, — подумав Джордж, — але нічого не знає ні про мене, ні про стрес, з яким я стикаюся щодня. Джой не в курсі моїх сімейних і робочих обов'язків. Їй нічого не відомо ані про мою дружину, ані про дітей, ані про начальників, дедлайни, борги, іпотеку, роздовбану машину та хвору на рак матір. Вона й гадки не має, який я виснажений. Нічого вона загалом не розуміє».

Але вона *розуміла*. Розуміла все. Щодня бачила таких, як він. Пасажири сідали в її автобус, виходили з нього, і Джой з першого погляду впізнавала *таких*. Що ж їх об'єднувало, різних за зростом, комплекцією, статтю, расою та професією? Спустошеність. У них ніби перегорали

¹ Джой (англ. Joy) — у перекладі з англійської «радість», «насолада».

лампочки. Джой завжди відрізняла людей, які ніби світилися зсередини, від згаслих, знеструмлених. Так вона їх і називала. Знеструмлені рухались, як зомбі, тягнучи лямку свого життя. Не маючи ані мети, ані сили духу, ані енергії. Здавалося, саме життя висмоктало з них усі соки. Щодня Джой бачила чоловіків, які забули про свої справжні мрії, та жінок, які цілий день гарували на роботі, а ввечері вдома. І постійно вислуховувала скарги. Так багато виснажених, втомлених, вичавлених, наче лимони, людей! Вона не могла їх не жаліти, мала щось робити, а тому вирішила стати амбасадором наснаги та допомагати втомленим пасажиром. Вона називала свій автобус автобусом наснаги, і Джордж був черговим знеструмленим на його борту.

— Знаєш, Джордже, гадаю, що ти опинився тут не випадково, — голос Джой зазвучав несподівано серйозно. — Зазвичай у мій автобус сідають ті, кому це справді потрібно.

— Ага, в мене ж колесо спустило, — Джордж не розумів, про що йшлося.

— Можеш думати так — твоє право. А можеш спробувати подивитися на ситуацію трохи глибше. Ніщо не стається без причини, запам'ятай це. Люди, яких ми зустрічаємо, події, які відбуваються в нашому житті, кожне спущене колесо... Ніщо не є випадковим. Можеш не зважати на це, а можеш спробувати знайти причину, з якої сталася та чи інша подія, та винести певний урок. У кожній проблемі прихований дар. Принаймні так вважає Річард Бах, а він знає, що каже. Ти маєш сам обрати: бачити у проблемах дари чи прокляття. Вибираючи, визначаєш своє майбутнє, яке може бути історією успіху або сумною

мильною оперою. І хоча я обожаю дивитися мильні опери по телевізору, мені прикро спостерігати за людьми, які перетворюють своє єдине життя на банальний серіал. З першого погляду на тебе, Джордже, зрозуміло, що колись ти зробив невірний вибір. Тож моя тобі порада: *обирай уважніше.*

Це було останнє, що почув Джордж, перш ніж, гублячи мешти, вистрибнути з цього триклятого автобуса на своїй зупинці. Він почувався так, ніби автобус Джой переїхав його, а не підвіз до роботи. «Обирай уважніше, мильна опера...» — ці слова ще кілька хвилин лунали в його голові. «Та ну її», — подумав Джордж і миттєво переключився. На нього чекали колеги, а він не любив запізнюватись.

Зазвичай Джой не приголомшувала своїх пасажирів одкровеннями прямо з порогу, але у випадку з такими упертюхами, як Джордж, іншого виходу не було. Скептики — вона це знала напевно — мали найбільший потенціал. Кілька років тому вона сама була такою: пригніченою, знесиленою, розбитою та зневіреною. Люди часто пропонували їй свою допомогу, але вона ніколи її не приймала. Джой злилася на цілий світ, вважала, що взагалі не заслуговує на сторонню поміч. За іронією долі, саме ті люди, які найбільше потребують допомоги, найчастіше повністю замикаються в собі й не дозволяють нікому хоча б трішки полегшити свій тягар. Раніше в неї була така сама товста броня, як у Джорджа. Тому Джой знала, що пробити її можна лише сильним та несподіваним ударом. Навряд чи Джордж колись знов сяде в цей автобус, але Джой сподівалася, що, можливо, її слова допоможуть йому стати на шлях змін.